

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamen Illustrissimi ac Reverendissimi P. Mag. Fr.
Gabrielis Adarzo de Santander, Episcopi Viglevanensis,
Ad Interrogata respondens Circa Exclusivam, quandoque
à Principibus interpositam, ne ...**

Adarzo, Gabriel

Francofurti, 1660

IV. Moralem causam extitisse Bellorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10517

cum non amplexurum pacem publicam, immò profligaturum, sub quolibet prætextu apparenti, & quæsito. Detali namque nemo dubitabit quod inthronizatus validius id ipsum exequetur.

Primò, quia *quod à natura inest, semper inest*, secundam Aristotelem *lib. 6 moral. cap. 13.* secundò, quia in posterum *iderit quod fuit antea*: consule dicta, num. 7. Tertio denique, quia juxta Regulam 8. juris, *qui semel est malus semper, præsumitur malus*; quæ intelligitur in eodem genere mali; & quamdiu emendatio non potest ex indiciis colligi. Videatur Glossa ibi: & Barbosa *axiomate 142. num. 3. & 4.* & Layman *sect 5. cap. de judicio temerario.* Quæ regula maximè habet locum, quando agitur de damno vitando, ab eo, qui illud vitare tenet, ut docent communiter Doctores: ergò. Sed de hoc motivo latius in sectione sequenti, ubi præsentia Ecclesiæ mala aperiemus, & ponderabimus, deducendo ex eis, quis in hac tempestate dignus, indignusvè eligi, & dici debeat.

MOTIVUM QUARTUM.

Moralem Causam extitisse Bellorum.

43 **Q**uartò denique, poterit Princeps prudenter esse suspectus & timere, quod pacem publicam fugabit

fugabit ille, qui bella ante, aut consilio nutrit, aut
præce non interdixit, cum posset: & hoc maximè
habet locum in eo, qui aliquando extitit minister
publicus ex primis, in Pontificatu, sub quo bella
ope aut permissione Pontificis excrevere.

Nam prudenter præsumetur, quod in throni-
zatus ea ipsa operabitur, quæ vel approbavit, vel pra-
cticari vidit in minoribus constitutus; Ergo. Antece-
dens, quoad partem approbationis, est certum ex
dictis num. 16. & 17: & toto motivo præcedenti.

Quod si non approbavit: sed practitari vidit 44
Minister primus existens, &c. sufficit, ut prudenter
præsumatur, eum post id ipsum facturum: nam
teste Claudiano, si mala

in vulgus manant exempla Regum,

præcipuè in Ministros primores, quorum assensu
ferè omnia fiunt, emanabunt.

Hoc vno motivo Juvenalis retrahebat à crimi-
nibus Parentes, lib. 1. Satyr. 14: dicens

*Abstineas igitur damnis hujusce, etenim vel
Vna potens ratio est, ne crimina nostra sequantur
Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
Turpibus, ac pravis omnes sumus.*

E

Sed

45 Sed melius S. Hieronymus epist. ad Lætam loquens De Alexandro, *difficulter (inquit) eradicatur, quod rudes animi imbiberunt. Græca narrat Historiam Alexandrum potentissimum Regem, & in moribus, & incessu Leonidis Pedagogi sui, non potuisse carere vitijs, quibus adhuc parvulus fuerat infectus.* Hæc S. Hieronymus capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas, Cant. cap. 7. Sed ut quid parvulæ, & non majores, quæ dubio absque vineas fuere demolitæ? si electionem sequamur illorum, qui demolientur vertunt, benè consultum videtur; nam est præcautio in posterum contra parvulas: at cum vulgata legat de præsentibus, *demoliuntur*, videtur quod solum vulpes parvulæ nocumentum intulerint: Dubium solvit Eruditus Mag. Fr. Alphonsus Remon mei ordinis, in postillis ad Cantica, ibi dicens, *Remedium est provisorium in præcautionem vinearum, ne vulpes parvulæ demoliantur post; nam majores hoc fecerunt, à quibus parvulæ, quasi de octæ participatione naturæ, haud dubiatur quin id ipsum faciant & ad denotandam certitudinem, utitur verbo de præsentibus demoliuntur: sed alij verterunt demolientur, quo planior redditur sensus: optimè ad intentum.*

46 Enutritus secus pedes Pontificis belligerosi, & qui ratione ministerij, quod gerebat, poterat rogare Pontificem, quæ ad pacem erant Jerusalem, & non rogavit: si thronum ascenderit ita instructus
id;

id ipsum faciet, quod practicum vidit; ideo demoliuntur de presenti, quia certum moraliter est, et si futurum. Capiatur igitur dum est vulpes parvula (nam in thronizatus non poterit) ne bellis demolatur vineam Domini Sabaoth. Eadem est enim ac naturæ, disciplinæ conditio, & quod à Parente didicit, certò faciet, cum augmentum per coronationem acceperit.

Nec subsistit, si dicas; bellicæ illæ machinationes, quibus Titius interfuit, cum ab omnibus non fuerint approbatæ, immò à multis reprobatae extiterint, non est cur timeatur, quod Titius eas ut imitandas acceperit.

Non, inquam, subsistit; quia (suppositâ proclivitate naturæ ad malum) fortior vis inest operibus majorum, quam verbis, ad Homines post se trahendos: intantum ut secundum D. Thomam, etiamsi majores ipsi opera ab se facta damnaverint, minores potius imitabuntur eorum facta, quam sectabuntur doctrinam. Hoc discursu Angelicus Doctor 1.2. quæst. 34. art. 1. in corpore, convincit Philosophos damnantes, ut malas omnes delectationes, & dicit, *si illi, qui docent, omnes delectationes esse malas, deprehendantur aliquas delectationes suscipere; magis Homines ad delectationes erunt proclives exemplo eorum; (Verborum doctrinam prætermittam)*

E 2

in op-

in operationibus enim, & passionibus humanis, in quibus experientia plurimum valet, magis movent exempla, quam verba.
 Nil ergò refert, quòd bellicæ illæ machinationes, quibus Titius interfuit, à multis fuerint reprobatae, si admissio, quòd etiam ipse machinator eas speculativè reprobaverit, adhuc vim habeant juxta D. Thomam, ad trahendum post se minores. Prudenter igitur Princeps vereri poterit, quod Titius, qui in minoribus constitutus, bellicis interfuit machinamentis, in thronizatus ea similiter practicabit.

§. IV.

*Illationes pro licità interpositione
 Exclusivæ.*

48. **I**nfertur Primò ex præassignatis motivis, licitè posse Principem apponere media licita, & decentia ne in thronizetur Titius, de quo prudenter timet, certò moraliter futurum insidiatorem pacis sui Regni: immò quod consulendo paci publicæ, & commodo subditorum, ad quod tenetur, debeat in conscientia id facere.
49. Infertur secundò quòd licitè possit Princeps, immò quòd teneatur, facere Exclusivam de Titio, propter dicta immediate ante.

Sed